Erken Çocukluk Eğitimine Giriş

Editör:
Aslı YILDIRIM

PEGEM AKADEMİ

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Aslı YILDIRIM

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNE GİRİŞ

ISBN 978-605-241-962-5
DOI 10.14527/9786052419625

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere http://pegem.net adresinden ulaşılabilmektedir.

1. Baskı: Ekim 2019, Ankara

Yayın-Proje: Özge Yüksek
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Günümüzde erken çocukluk döneminin kişiliğin ve benliğin oluştuğu, yaşamın en önemli dönemi olduğu bilinmektedir. Tüm dünyada yapılan bilimsel çalışmalar, erken çocukluk döneminin bireyin tüm yaşamını etkileyen ve birçok alanda kritik öneme sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda, erken çocukluk yıllarında çocuklara sunulan uyarıcılar, eğitim ortamı ve öğrenme olanakları onların bütüncül gelişimini destekleyen ve bireysel özelliklerini dikkate alan niteliğe sahip olmalıdır. Bu konuda ailelere ve okul öncesi öğretmenlerine büyük sorumluluk düşmektedir. Ailede başlayan erken çocukluk eğitimi süreci, çocuk merkezli eğitimi temel alan eğitim programlarının uygulandığı, çocuk merkezli eğitim ortamlarında ve bu alanda eğitim almış öğretmenler tarafından verilmelidir.

Üniversitelerde okul öncesi öğretmeni yetiştiren lisans programlarında temel giriş dersi niteliği taşıyan Erken Çocukluk Eğitimine Giriş dersi için bir kaynak olması hedeflenen bu kitapta, öğretmen adaylarının alana ilişkin temel bilgi, beceri ve anlayış geliştirmeleri beklenmektedir. Her bir bölümün çeşitli üniversitelerde okul öncesi eğitim alanında çalışan akademisyenler tarafından yazılması, kitabımızın en büyük zenginliğidir. Farklı bakış açılarını bir araya getirerek, okul öncesi öğretmenlerinin yanı sıra erken çocukluk eğitimine ilgi duyan tüm okuyucuların yararlanacağı bir kaynak niteliği taşıyan bu kitapta, bölüm yazarlığı yaparak katkıda bulunan tüm meslektaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Editör | **Dr. Öğr. Üyesi Aslı YILDIRIM**

Bölümler ve Yazarları

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Aslı YILDIRIM
Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

1. Bölüm: Erken Çocukluğun Tanımı, Kapsamı ve Önemi
Öğr. Gör. Dr. Füsun KURT GÖKÇELİ
Anadolu Üniversitesi, Yunus Emre SMYO

2. Bölüm: Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri
Arş. Gör. Ümran ALAN
Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

3. Bölüm: Erken Çocukluk Eğitiminde Temel Olan Görüşler
Dr. Öğr. Üyesi Seda ATA
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

4. Bölüm: Türkiye'de Erken Çocukluk Eğitiminin Tarihsel Gelişimi
Dr. Öğr. Üyesi Müge YURTSEVER KILIÇGÜN
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi

5. Bölüm: Dünyada Erken Çocukluk Eğitimi
Doç. Dr. Asude BALABAN DAĞAL
Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

6. Bölüm: Çocuğun Gelişimsel Özellikleri ve Gereksinimleri
Dr. Öğr. Üyesi Mine Canan DURMUŞOĞLU
Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Arş. Gör. Cansu YILDIZ
Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

7. Bölüm: Erken Çocukluk Döneminde Temel Becerilerin Kazandırılması
Dr. Öğr. Üyesi Naim ÜNVER
Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

8. Bölüm: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özellikleri
Dr. Öğr. Üyesi Abdulhamit KARADEMİR
Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

9. Bölüm: Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Çeşitleri, Fiziksel, Sosyal ve Eğitsel Ortam Özellikleri
Dr. Öğr. Üyesi Banu DİKMEN ADA
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

10. Bölüm: Erken Çocukluk Eğitiminde Ailenin Rolü ve Önemi
Arş. Gör. Merve ÖZER
İstanbul Kültür Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ iii
Bölümler ve Yazarları v

1. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUĞUN TANIMI, KAPSAMI VE ÖNEMİ

GİRİŞ 2
ERKEN ÇOCUKLUĞUN TANIMI 2
ERKEN ÇOCUKLUĞUN ÖNEMİ 3
ERKEN ÇOCUKLUĞUN KAPSAMI 7
Okul Öncesi Eğitimin Tanımı 7
Okul Öncesi Eğitimin Amacı 8
Toplumsal Amaçlar 9
Gelişimsel Amaçlar 9
Okul Öncesi Eğitimin İlkeleri 10
Okul Öncesi Eğitimin Önemi 12
ÖZET 15
KAYNAKÇA 18

2. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN TEMEL İLKELERİ

GİRİŞ 20
ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNİN TEMEL İLKELERİ 20
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN TEMEL İLKELERİ 22
ÖZET 45
KAYNAKÇA 48

3. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE TEMEL OLAN GÖRÜŞLER

GİRİŞ 50
Antik Yunan Filozofları 52
Sokrates (M.Ö. 469 – M.Ö. 399) 52
Platon (M.Ö. 428- M.Ö. 347) 52
Aristoteles (M.Ö. 322 - M.Ö. 384) 52

Aydınlanma Çağı Filozofları 53
Jan Amos Comenius (1592–1670) 53
John Locke (1632-1704) 54
Jean Jacques Rousseau (1712–1778) 54
Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827) 55
Friedrich Froebel (1782–1852) 56
John Dewey (1859–1952) 57
Rachel ve Margaret McMillan (1859–1917/ 1860–1931) 58
Sigmund Freud (1856–1939) 59
Rudolf Steiner (1861- 1925) 59
Maria Montessori (1869-1952) 60
Arnold Lucius Gesell (1880-1961) 61
John Bowlby (1907–1990) 62
Jean Piaget (1896–1980) 63
Lev Semenovich Vygotsky (1896–1934) 64
Jerome Bruner (1915 –2016) 65
Erik Erikson (1902–1994) 67
Urie Bronfenbrenner (1917-2005) 68
Loris Malaguzzi (1920–1994) 69
Howard Gardner (1943-) 69
ÖZET 71
KAYNAKÇA 71

4. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

GİRİŞ 74
TÜRKLERDE ÇOCUK VE EĞİTİM 74
Türklerin İslamiyet'i Kabulünden Önceki Dönemde Erken Çocukluk Eğitimi 74
Türklerin İslamiyet'i Kabulünden Sonraki Dönemde Erken Çocukluk Eğitimi 75
TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NDE ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ 78
Cumhuriyetin İlk Yıllarında Erken Çocukluk Eğitimi 78
Günümüz Türkiye'sinde Erken Çocukluk Eğitimi 78
Kalkınma Planlarında Erken Çocukluk Eğitimi 80
Milli Eğitim Şûraları Erken Çocukluk Eğitimi 82
Günümüz Türkiye'sinde Erken Çocukluk Eğitimine İlişkin Sayısal Veriler 90
Türkiye'deki Erken Çocukluk Eğitimine Uluslararası Örgütlerin Etkileri 92
ÖZET 92
KAYNAKÇA 93

5. BÖLÜM

DÜNYADA ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ

GİRİŞ ... 96
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ... 96
KANADA ... 98
FİNLANDİYA ... 100
ALMANYA ... 104
İNGİLTERE ... 107
İRAN ... 110
JAPONYA ... 112
ÖZET ... 117
KAYNAKÇA ... 118

6. BÖLÜM

ÇOCUĞUN GELİŞİMSEL ÖZELLİKLERİ VE GEREKSİNİMLERİ

GİRİŞ ... 120
GELİŞİMİN TEMEL KAVRAMLARI VE İLKELERİ ... 121
Gelişimin Temel Kavramları ... 121
Gelişimin İlkeleri ... 122
GELİŞİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER ... 124
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ÇOCUĞUN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ ... 126
Doğum Öncesi Gelişim ... 126
0-3 Yaş Çocuklarının Gelişim Özellikleri ... 128
0-3 Yaşta Fiziksel ve Motor Gelişim ... 128
Yenidoğanın Fiziksel ve Motor Gelişimi ... 128
Refleksler ... 129
Duyuların Gelişimi ... 130
0-3 Yaşta Bilişsel Gelişim ... 131
0-3 Yaşta Dil Gelişimi ... 133
0-3 Yaşta Sosyal Duygusal Gelişim ... 134
3-6 YAŞ ÇOCUKLARININ GELİŞİM ÖZELLİKLERİ ... 136
3-6 Yaşta Fiziksel ve Motor Gelişim ... 136
3-6 Yaşta Bilişsel Gelişim ... 137
3-6 Yaşta Dil Gelişimi ... 139
3-6 Yaşta Sosyal Duygusal Gelişim ... 140

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ÇOCUKLARIN TEMEL GEREKSİNİMLERİ 141
Beslenme, Bakım, Sevgi, Şefkat ve Güvenli Bir Ortam 142
Yetişkin Desteği ve Sosyal İlişkiler 143
Hareket ve Oyun 143
Kendini İfade Etme ve Yaratıcılık 145
Öğrenme ve Eğitim 145
ÖZET 146
KAYNAKÇA 148

7. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE TEMEL BECERİLERİN KAZANDIRILMASI

GİRİŞ 152
ÖZ-BAKIM BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASI 152
Yemek Yeme 153
Temizlik ve Tuvalet Eğitimi 153
Giyinme 154
BİLİŞSEL, SOSYAL, DUYGUSAL VE DİL ALANLARINDA TEMEL BECERİLERİN KAZANDIRILMASI 155
Yaratıcılık ve Keşfetme 155
Problem Çözme 157
İletişim 158
Sosyalleşme 159
ÖZET 161
KAYNAKÇA 161

8. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖZELLİKLERİ

GİRİŞ 164
ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ 165
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENİ 166
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ 172

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ GENEL YETERLİKLERİ 176
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNE İLİŞKİN MESLEKİ YETERLİKLER 178
Mesleki Bilgi 178
Mesleki Beceri 178
Tutum ve Değerler: 181
ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ VE OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİNDE ETİK İLKELER 182
ÖZET 185
KAYNAKÇA 186

9. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ ÇEŞİTLERİ, FİZİKSEL, SOSYAL VE EĞİTSEL ORTAM ÖZELLİKLERİ

GİRİŞ 190
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ ÇEŞİTLERİ 190
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ FİZİKSEL ORTAM ÖZELLİKLERİ 194
Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yerleşim Özellikleri 194
Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Bina Özellikleri 196
Okul Öncesi Eğitim Kurumu Binalarının İç Mekânları-Özellikleri ve Düzenlenmesi 201
Okul Öncesi Eğitim Kurumu Binalarının Dış Mekânları ve Açık Oyun Alanlarının Özellikleri ve Düzenlenmesi 210
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ SOSYAL ORTAM ÖZELLİKLERİ 212
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ EĞİTSEL ORTAM ÖZELLİKLERİ 215
Eğitsel Öğrenme Ortamlarının Düzenlenmesinde Öğretmenlerin Rolü 218
ÖZET 222
KAYNAKÇA 223

10. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE AİLENİN ROLÜ VE ÖNEMİ

GİRİŞ....228
OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİ....229
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE AİLE KATILIMININ YERİ VE ÖNEMİ....230
Erken Çocukluk Dönemi Aile Katılımında Babaların Rolü ve Önemi....233
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE AİLE KATILIMININ PLANLANMASI....234
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE AİLE KATILIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER....235
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE AİLE KATILIM ETKİNLİKLERİ....236
ÖZET....241
KAYNAKÇA....243

YAZARLAR HAKKINDA....247